

2015-ci ilin yanvar-dekabr ayları üçün Azərbaycan Respublikasının TƏDİYƏ BALANSI¹

2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında xarici iqtisadi əməliyyatlar neft-qaz sektoru üzrə müsbət saldoya, qeyri-neft sektoru üzrə isə mənfi saldoya malik olmuşdur.

Neft-qaz sektoru üzrə ümumi daxilolmalar əsasən neftin və təbii qazın ixracı və bu sektora cəlb edilən xarici kapitalın hesabına formalaşır. Bu sektor üzrə ödənişlər isə mənfəətin və investisiyaların repatriasiyasını, əvədliliklərin və xidmətlərin idxalını əks etdirir. 2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında tədiyə balansında neft-qaz sektoru üzrə yaranmış ümumi müsbət saldo 10.1 mlrd. \$ olmuşdur.

2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında tədiyə balansının əsas göstəriciləri

Mln. \$

Cari əməliyyatlar	-222.5
Xarici ticarət balansı	5812.4
Xidmətlər balansı	-4228.8
İlkin gəlirlər balansı	-2027.8
-İnvestisiya gəlirlərinin repatriasiyası	-1781.6
Təkrar gəlirlər balansı	221.7
Kapital hesabı	-43.9
Maliyyə hesabı	-9025.2
Xalis maliyyə aktivləri	13720.8
o cümlədən:	
-xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar	3259.7
-portfel investisiyaları	380.3
-digər investisiyalar	10080.8
Xalis maliyyə öhdəlikləri	4695.6
o cümlədən:	
- Azərbaycana cəlb olunmuş birbaşa investisiyalar	7483.1
- cəlb olunmuş investisiyaların repatriasiyası	-3437.4
- neft bonusu	2.0
- portfel investisiyaları	772.6
- digər investisiyalar	-124.7
Balanslaşdırıcı maddələr	-2037.4
Tədiyə balansının ümumi saldosu (Ölkənin ehtiyat aktivlərinin dəyişməsi)	-11329.0

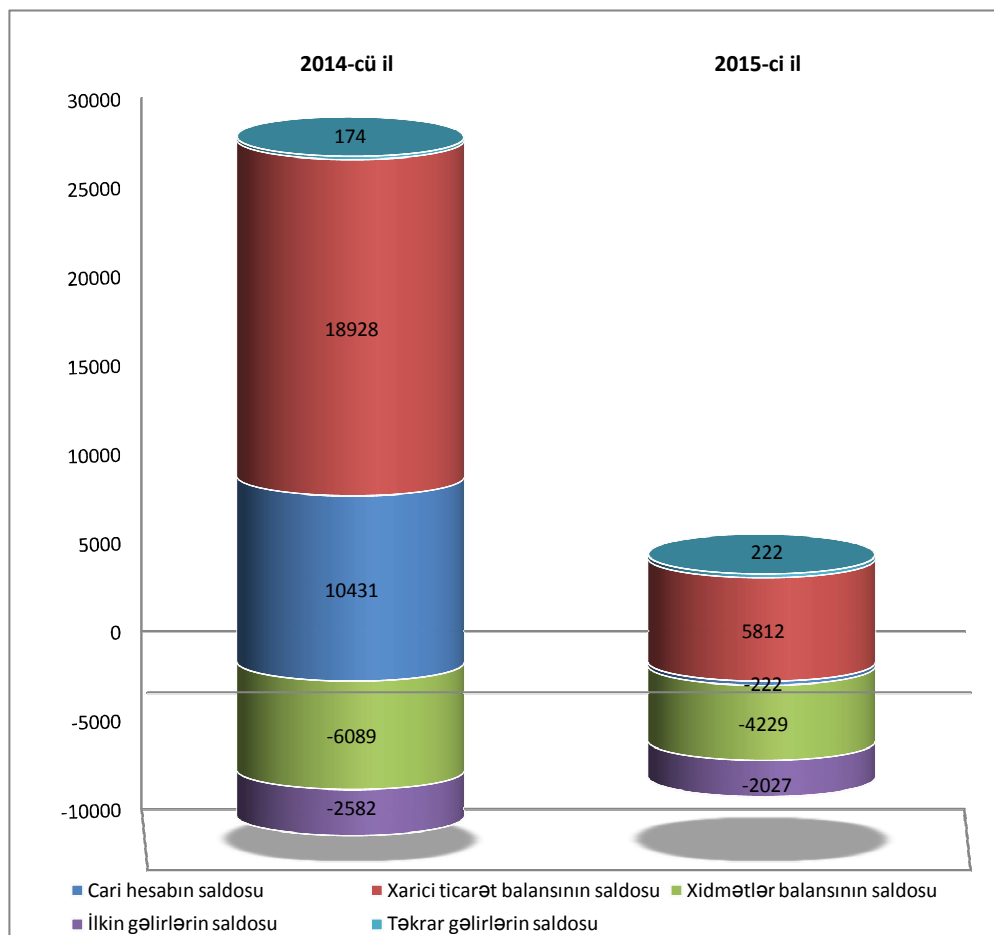
Qeyd: Tədiyə balansı hesablamalarında xam neftin faktiki orta qiyməti 48\$ (ötən ildə 95\$) olmuşdur.

¹ Tədiyə balansının metodoloji tərtibatı ilə bağlı http://cbar.az/assets/1186/final_metod.pdf sahifəsinə müraciət edilə bilər.

Cari əməliyyatlar hesabı

2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında cari əməliyyatlar hesabında 222.5 mln. \$ məbləğində kəsir yaranmış, o cümlədən neft-qaz sektoru üzrə cari hesabın profisiti 6548.9 mln.\$ məbləğində olmuşdur. Neft-qaz sektorunun profisiti qeyri-neft sektoru üzrə cari hesabın 6771.4 mln. \$ məbləğində kəsirinin 97%-ni örtmüşdür.

Mln.\$

Xarici ticarət balansı

Xarici ticarət dövriyyəsi 25.4 mlrd. \$ təşkil etmiş və *xarici ticarət balans* 5.8 mlrd. \$ məbləğində müsbət saldo ilə nəticələnmişdir.

2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında Azərbaycanın dünyanın 172-dək dövləti ilə ticarət əlaqələri olmuşdur. Xarici ticarətin 10.5%-i MDB üzvü olan dövlətlərin, 89.5%-i isə digər xarici dövlətlərin payına düşür. Dövlətimizin Türkiyə, İtaliya, Rusiya, Birləşmiş

Krallıq, Almaniya, ABŞ, Fransa, Yaponiya, İsrail və Çin ilə daha intensiv ticarət əlaqələri olmuşdur. (Ümumi ticarətdə bu ölkələrin payı 67.1% təşkil etmişdir).

Əmtəə ixracı. Hesabat dövründə əmtəə ixracı 15.6 mlrd.\$ təşkil etmişdir. İxrac olunmuş malların strukturunda neft-qaz məhsullarının payı 90.4% olmuşdur.

Xarici dövlətlərə 12.8 mlrd.\$ neft məhsulları ixrac olunmuş, ixrac olunmuş neft məhsullarının 975.7 mln.\$-ı neft emalı məhsullarının, 11.8 mlrd. \$-ı isə xam neftin ixracının payına düşür.

2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında ölkənin **qeyri neft-qaz** ixracı 1498.2 mln.\$ təşkil etmişdir.

Əmtəə idxalı. Hesabat dövründə əmtəə idxalı 9.8 mlrd. \$ təşkil etmişdir. İstehlak mallarının idxalının ümumi dəyəri isə 3850.8 mln. \$ olmuşdur.

İdxalın strukturunda xarici investisiyalar hesabına gətirilmiş maşın-avadanlıqların və malların xüsusi çəkisi 22.6% təşkil etmişdir.

Xidmətlər balansı

2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında xarici dövlətlərlə Azərbaycanın iqtisadi əlaqələrində qarşılıqlı xidmətlər əsas yerlərdən birini tutmuş və bu xidmətlərin ümumi həcmi 13.1 mlrd. \$ təşkil etmişdir. Bunun 8.7 mlrd. \$-ı qeyri-rezidentlər tərəfindən Azərbaycanın rezidentlərinə, 4.4 mlrd.\$-ı isə Azərbaycan rezidentlərinin xarici ölkələrin rezidentlərinə göstərilən xidmətlərdir.

Qarşılıqlı xidmətlər dövriyyəsinin 19.3%-i nəqliyyat xidmətləri üzrə aparılan əməliyyatların payına düşür. Ümumi dəyəri 2.5 mlrd. \$ olan nəqliyyat xidmətlərinin 60.1%-i qeyri-rezidentlərin Azərbaycanın nəqliyyat sistemlərindən istifadə etmələri ilə əlaqədardır.

Azərbaycanın rezidentlərinin qeyri-rezidentlərə göstərdikləri nəqliyyat xidmətlərinin dəyəri 1518.3 mln.\$, qeyri-rezidentlərin Azərbaycan rezidentlərinə göstərdikləri nəqliyyat xidmətlərinin dəyəri isə 1009.6 mln. \$ təşkil etmişdir.

İlkin gəlirlər balansı

Hesabat dövründə gəlirlər üzrə daxilolmaların və ödənişlərin ümumi dövriyyəsi 4.5 mlrd. \$-a çatmışdır. Bunun 72.3%-ni (3.3 mlrd. \$) Azərbaycandan ödənişlər təşkil edir. Bu məbləğin isə əsas hissəsini (2.0 mlrd.\$) beynəlxalq neft-qaz konsorsiumları üzrə xarici investorların payına düşən gəlirlərin repatriasiyası (əsasən xam neft şəklində) təşkil edir.

Təkrar gəlirlər balansı

Təkrar gəlirlər üzrə xarici ölkələrlə aparılan əməliyyatların ümumi dəyəri 2.2 mlrd.\$ məbləğində qiymətləndirilmişdir. Bu məbləğin 55%-ni ölkəyə daxilolmalar təşkil edir.

Təkrar gəlirlər üzrə ümumi daxilolmaların 96.4%-ni xarici ölkələrdən fiziki şəxslərin pul baratları, 2.2%-ni ölkəyə gətirilən humanitar idxal mallarının dəyəri, 1.4%-ni isə digər daxilolmalar təşkil edir.

Bütövlükdə, təkrar gəlirlər üzrə əməliyyatların saldosu müsbət 221.7 mln. \$ təşkil etmişdir.

Maliyyə hesabı²

2015-ci ilin yanvar-dekabr aylarında xalis maliyyə aktivlərimiz 13.7 mlrd.\$ artmışdır. Bu göstərici əsasən xaricə yönəldilmiş birbaşa investisiyalar (3259.7 mln.\$), portfel investisiyaları (380.3 mln.\$) və digər investisiyalar (10080.8 mln.\$) hesabına formalaşmışdır. Hesabat dövründə xalis maliyyə öhdəliklərimiz isə 4.7 mlrd.\$ təşkil etmişdir ki, bu da xaricdən cəlb olunmuş xalis birbaşa investisiyalar (4045.7 mln.\$), portfel investisiyaları (772.6 mln.\$), digər investisiyalar (-124.7 mln.\$) və neft bonusu (2.0 mln.\$) hesabına formalaşmışdır.

2015-ci ilin yanvar-dekabr ayları üzrə xalis maliyyə aktivləri və öhdəlikləri

Mln.\$

	Aktivlər	Öhdəliklər
Birbaşa investisiyalar	3259.7	4045.7
- neft-qaz sektoru	1806.0	3227.5
- digər sektorlar	1453.7	818.2
Portfel investisiyaları	380.3	772.6
Digər investisiyalar	10080.8	-124.7
- ticarət kreditləri və avanslar	3699.6	118.0
- kreditlər və ssudalar	146.8	1346.8
-depozitlər və nağd valyuta	6234.4	-1589.5
Neft bonusu		2.0
C Ə M İ	13720.8	4695.6

2 Beynəlxalq Valyuta Fondunun tədiyə balansı üzrə yeni (6-cı nəşr) Təlimatının tələblərinə uyğun olaraq tədiyə balansının strukturunda kapital və maliyyə hesabı Aktivlər/Öhdəliklər prinsipi üzrə təsnifləşdirilmişdir. Bununla əlaqədar olaraq cədvəl göstəriciləri yeni strukturda verilmişdir.

Birbaşa investisiyalar

Birbaşa investisiyalar formasında xaricdən cəlb olunmuş sərmayələrin ümumi məbləği 7.5 mlrd. \$ olmuşdur. Bu investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 88.5% təşkil etmişdir.

Qiymətləndirmələrə görə qeyri-neft sektoruna cəlb olunmuş birbaşa investisiyaların ümumi məbləği 860.4 mln. \$ olmuşdur.

Kreditlər və digər investisiyalar

Hesabat dövründə kreditlər və ssudalar üzrə xalis maliyyə aktivləri 146.8 mln.\$, xalis maliyyə öhdəlikləri isə 1346.8 mln.\$ artmışdır.

Depozitlər və nağd valyuta üzrə xalis maliyyə aktivləri 6.2 mlrd.\$ artmış, xalis maliyyə öhdəlikləri isə 1.6 mlrd.\$ azalmışdır.

Ehtiyat aktivləri

Hesabat dövründə ölkənin ehtiyat aktivləri 11329 mln. \$ məbləğində azalmışdır.